

19. 7. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Další nemajetková újma při ublížení na zdraví

Nejvyšší soud vyložil, co je resp. může být další nemajetkovou újmou poškozeného na zdraví ve smyslu ust. § 2958 o. z., na jejíž odškodnění vzniká poškozenému vedle bolestného a náhrady za ztížení společenského uplatnění, jakož i určil, jak může být taková další nemajetková újma prokázána.

Podle ust. § 2958 občanského zákoníku (o. z.) při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti. Tělesné a duševní strádání při škodné události na zdraví a v době léčení se tedy odškodňuje náhradou za bolest (tzv. bolestným), trvalé zdravotní následky projevující se v omezené možnosti zapojení do různých životních činností se odškodňují náhradou za ztížení společenského uplatnění. A co jsou „další nemajetkové újmy“ ve smyslu ust. § 2958 o. z.?

Nejvyšší soud ČR již ve svém usnesení sp. zn. 25 Cdo 2245/2017, ze dne 1. 11. 2017, vyložil, že vedle samotného bolestivého stavu je třeba odškodnit i určitou míru nepohodlí, stresu či obtíží spojených s utrpenou zdravotní újmou (též obavu ze ztráty života či vážného poškození zdraví ve smyslu ust. § 2957 věty třetí o. z.). Výkladem ust. § 2958 o. z. nelze dovodit, že má být pojem bolest chápán toliko jako fyzická bolest bez souvislosti s duševními aspekty bolestivých stavů. Nárokem na odškodnění bolesti je myšleno odškodnění bolesti v tzv. širším smyslu, tedy jak bolesti fyzické, tak i duševního strádání.

Co zakládá či může založit další specifické nároky na odškodnění?

Další nemajetkové újmy při ublížení na zdraví jsou spojeny se zásahem do zdraví, který nespočívá v přechodné bolesti ani ve fyzické či psychické újmě dlouhodobého (trvalého) charakteru; jde o specifické okolnosti vymykající se obvyklému průběhu léčby a stabilizace zdravotního stavu, tedy okolnosti, které nenastávají pravidelně, ale zvyšují intenzitu utrpené újmy na zdraví nad obvyklou míru.

V pozdějším rozsudku ze dne 2. 5. 2019, sp. zn. 25 Cdo 2635/2018, který chceme přiblížit tentokrát, Nejvyšší soud ČR vyložil, že další nemajetkové újmy jsou novou kategorií nároku náhrady za újmu na zdraví, kterou nelze jednoduše definovat, avšak jež má vystihovat nekonečnou variabilitu soukromého života a různých životních situací. Další nemajetkové újmy při ublížení na zdraví jsou spojeny se zásahem do zdraví, který nespočívá v přechodné bolesti ani ve fyzické či psychické újmě dlouhodobého (trvalého) charakteru; jde o specifické okolnosti vymykající se obvyklému způsobu života poškozeného v průběhu léčby a stabilizace zdravotního stavu, tedy okolnosti, které nenastávají pravidelně, ale zvyšují intenzitu utrpené újmy na zdraví nad obvyklou míru (např. nemožnost zúčastnit se pracovní či studijní stáže, nebo jiné pro poškozeného významné plánované aktivity).

Co už je kryto bolestným?

Obavy poškozeného z léčení, pocity méněcennosti, nesamostatnosti a závislosti na pomoci třetích osob, dlouhodobé odloučení od blízkých osob, omezení soukromí při sdílení nemocničního pokoje s ostatními pacienty, pocit studu při odkázání na pomoc ošetřovatelky a poslěze vlastní dcery (jak

tomu bylo v předmětném projednávaném případě) při výkonu nejprve fyziologických a posléze hygienických potřeb v domácím prostředí, nepředstavují vybočení z obvyklého způsobu léčby a následné rekonvalescence ani omezení nadprůměrně zasahující do života poškozeného. Tedy nejde o strádání, jež by mělo být odškodněno nad rámec bolestného jako další nemajetková újma, určil Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 2635/2018, ze dne 2. 5. 2019. (K nevhodným podmínkám v nemocničním prostředí, kterým byl poškozený údajně vystaven (např. měl být ponechán odhalený před ostatními pacienty či nucen vylučovat v přítomnosti dalších osob), podobně Nejvyšší soud konstatoval, že není vyloučeno, že při běžném nemocničním provozu může dojít k vybočení (excesu) a tím i k zásahu do osobnostních práv pacienta, jestliže by v důsledku počínání zdravotnického personálu či jiných osob byl pacient vystaven útrapám vymykajícím se obvyklým omezením a nepohodlí. Pak by ovšem šlo o újmu, kterou nevyvolalo samo o sobě ublížení na zdraví, za něž odpovídá prvotní škůdce, nýbrž o újmu, za niž odpovídají jiné osoby. Z toho tedy vyplývá, že běžné obtíže spojené s ublížením na zdraví určitého typu jsou zahrnuty již v ohodnocení bolesti v širším smyslu, jak vyplývá z již citovaného usnesení NS sp. zn. 25 Cdo 2245/2017.)

Co nejsou běžné obtíže spojené s léčením a kdy zakládají další nároky na odškodnění?

K běžným obtížím spojeným s ublížením na zdraví však nepatří akutní psychické strádání, které poškozený prožíval proto, že se nemohl postarat o blízkou osobu, závislou na jeho péči. Dočasné duševní útrapy s tím spojené tak mohou představovat další nemajetkovou újmu ve smyslu ust. § 2958 o. z., pakliže poškozený nemá např. povědomí o tom, že o osobu na něm závislou bude mezitím postaráno v rámci běžné rodinné solidarity jiným rodinným příslušníkem.

Lze-li dle zmíněného usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2245/2017 považovat za další nemajetkovou újmu např. nemožnost zúčastnit se pracovní či studijní stáže, nebo jiné pro poškozeného významné plánované aktivity, pak srovnatelnou nemajetkovou újmu může být i nemožnost strávit s osobami blízkými Vánoce, vyložil Nejvyšší soud v pozdější rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 2635/2018. Vzhledem k tomu, že tyto svátky jsou v českém kulturním prostředí tradičně spojovány s rodinnou pospolitostí, tj. jsou obvykle tráveny v rodinném kruhu, je ztrátu této možnosti nutno považovat za další nemajetkovou újmu, jejíž existenci není třeba zvlášť dokazovat, byť nelze vyloučit důkaz opaku, tedy důkaz o tom, že v konkrétním případě, např. s ohledem na odlišné sociálně-kulturní zvyklosti dotčených osob či jejich narušené osobní vztahy, taková nemajetková újma nevznikla.

Snadnější forma prokázání

K posouzení existence a rozsahu další nemajetkové újmy dle ust. § 2958 o. z. není zpravidla (na rozdíl od posouzení bolesti) potřeba znalecký posudek ani odborné vyjádření z oboru zdravotnictví, vyložil dále Nejvyšší soud.

Terezie Nývltová Vojáčková

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontrakčním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích](#)

[jednotek na plnohodnotné byty](#)

- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)